

**การประเมินความเสี่ยงการทุจริตของกรมศุลกากร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔**

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต (เลือกการประเมิน ๑ ด้าน)

๑. ด้านความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
๒. ด้านความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๓. ด้านความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

ชื่อกระบวนงาน   โครงการปรับปรุงซ่อมแซมศูนย์บริการเบ็ดเสร็จและสิ่งปลูกสร้างด้านบุคลากร
แม่สาย

ชื่อหน่วยงาน/กระทรวง   กรมศุลกากร / กระทรวงการคลัง

ผู้รับผิดชอบ   กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมศุลกากร
คณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมศุลกากร

โทรศัพท์   โทร. ๐ ๒๖๖๗ ๗๐๐๐ ต่อ ๒๐ ๕๔๐๙
โทร. ๐ ๒๖๖๗ ๗๐๐๐ ต่อ ๒๐ ๔๕๑๙

ขั้นตอนที่ ๑ การระบุความเสี่ยง

ตารางที่ ๑ ตารางระบุความเสี่ยง (Know Factor และ Unknown Factor)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		Know Factor	Unknown Factor
๑	ขั้นตอนการจัดทำร่างขอบเขตงาน (TOR) มีช่องว่างที่อาจทำให้เกิดการทุจริต		✓
๒	การจัดซื้อจัดจ้างมีผลประโยชน์ ร่วมกันกับบริษัทหรือบุคคลอื่น		✓

ตารางที่ ๑ อธิบายรายละเอียดความเสี่ยงการทุจริต เช่น รูปแบบ พฤติการณ์การทุจริตที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และควรอธิบายพฤติการณ์ความเสี่ยงให้ละเอียดชัดเจนมากที่สุด

- ความเสี่ยงที่เคยเกิดหรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูง มีประวัติอยู่แล้ว ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง Known Factor

- ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิดขึ้นหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิดขึ้น ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง Unknown Factor

- หน่วยงานสามารถปรับแบบได้ โดยไม่ระบุว่าเป็นประเภท Known Factor หรือ Unknown Factor

ขั้นตอนที่ ๒ การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๒ ให้นำข้อมูลจากตารางที่ ๑ มาวิเคราะห์เพื่อแสดงสถานะความเสี่ยงการทุจริตของแต่ละโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต ออกตามรายสีไฟจราจร เขียว เหลือง ส้ม แดง โดยระบุสถานะของความเสี่ยงในช่องสีไฟจราจร

ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสีไฟจราจร มีรายละเอียด ดังนี้

- สถานะสีเขียว** : ความเสี่ยงระดับต่ำ
- สถานะสีเหลือง** : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถใช้เวลาครอบคลุมระยะหวังในระหว่างปฏิบัติงานตามปกติ ควบคุมดูแลได้
- สถานะสีส้ม** : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการงานที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงาน ภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุม ข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ
- สถานะสีแดง** : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จัก ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน

ตารางที่ ๒ ตารางแสดงสถานะความเสี่ยง (แยกตามรายสีไฟจราจร)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๑	ขั้นตอนการจัดทำร่างขอบเขตงาน (TOR) มีช่องว่างที่อาจทำให้เกิดการทุจริต			✓	
๒	การจัดซื้อจัดจ้างมีผลประโยชน์ ร่วมกันกับบริษัทหรือบุคคลอื่น				✓

ตารางที่ ๒ นำโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริตจากตารางที่ ๑ นำมาแยกสถานะความเสี่ยงการทุจริตตามไฟจราจร

- สีเขียว หมายถึง ความเสี่ยงระดับต่ำ
- สีเหลือง หมายถึง ความเสี่ยงระดับปานกลาง
- สีส้ม หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูง
- สีแดง หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูงมาก

ขั้นตอนที่ ๓ เมทริกส์ระดับความเสี่ยง (Risk level matrix)

ขั้นตอนที่ ๓ นำโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริตที่มีสถานะความเสี่ยงระดับสูงจนถึงความเสี่ยงระดับสูงมากที่เป็นสีส้มและสีแดงจากตารางที่ ๒ มาทำการหาค่าความเสี่ยงรวม ซึ่งได้จากระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวังที่มีค่า ๑ - ๓ คูณด้วยระดับความรุนแรงของผลกระทบที่มีค่า ๑ - ๓ เช่นกัน ค่า ๑ - ๓ โดยมีเกณฑ์ในการให้ค่า ดังนี้

ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนหลักที่สำคัญของกระบวนการงานนั้น ๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็น MUST หมายถึง มีความจำเป็นสูงของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องทำการป้องกันไม่ดำเนินการไม่ได้ ค่าของ MUST คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๓ หรือ ๒

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็นกิจกรรม หรือขั้นตอนรองของกระบวนการงานนั้น ๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็น SHOULD หมายถึง มีความจำเป็นต่ำในการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตค่าของ SHOULD คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๑ เท่านั้น

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาครัฐหรือข่าย ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม Financial ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย Customer/ User ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นผลกระทบต่อกระบวนการภายใน Internal Process หรือกระทบด้านการเรียนรู้ องค์ความรู้ Learning & Growth ค่าอยู่ที่ ๑ หรือ ๒

ตารางที่ ๓ SCORING ทะเบียนข้อมูลที่ต้องเฝ้าระวัง ๒ มิติ (หรือตารางเมทริกส์ระดับความเสี่ยง (Risk level matrix))

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง			ระดับความรุนแรงของผลกระทบ			ค่าความเสี่ยงรวม จำเป็น x รุนแรง
		๓	๒	๑	๓	๒	๑	
๑	ขั้นตอนการจัดทำร่างขอบเขตงาน (TOR) มีช่องว่างที่อาจทำให้เกิดการทุจริต	๓			๓			๙ (สูง)
๒	การจัดซื้อจัดจ้างมีผลประโยชน์ ร่วมกันกับบริษัทหรือบุคคลอื่น	๓			๓			๙ (สูง)

ตารางที่ ๓ นำข้อมูลที่มีสถานะความเสี่ยงในช่องสีส้มและสีแดงจากตารางที่ ๒ มาหาค่าความเสี่ยงรวม (ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง คูณ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ)

ระดับความเสี่ยงการทุจริต	ค่าความเสี่ยงรวม
ความเสี่ยงระดับต่ำ	๑-๓
ความเสี่ยงระดับปานกลาง	๔-๖
ความเสี่ยงระดับสูง	๗-๙

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินการควบคุมความเสี่ยง (Risk-Control Matrix Assessment)

ขั้นตอนที่ ๔ ให้นำค่าความเสี่ยงรวมระดับปานกลางขึ้นไป (จำเป็น X รุนแรง) จากตารางที่ ๓ มาทำการประเมินการควบคุมการทุจริต ว่ามีระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับใด เมื่อเทียบกับคุณภาพการจัดการ (คุณภาพการจัดการ สอดส่อง เฝาระวังในงานปกติ) โดยเกณฑ์คุณภาพการจัดการ จะแบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

- ดี** : จัดการได้ทันทีทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กรไม่มีผลเสียทางการเงิน ไม่มีรายจ่ายเพิ่ม
- พอใช้** : จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กรแต่ยอมรับได้ มีความเข้าใจ
- อ่อน** : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อย การจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่าย มีผลกระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงานและยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

ตารางที่ ๔ ตารางแสดงการประเมินการควบคุมความเสี่ยง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยงระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยงระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยงระดับสูง
ขั้นตอนการจัดทำร่างขอบเขตงาน (TOR) มีช่องว่างที่อาจทำให้เกิดการทุจริต	ดี	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง ✓
	พอใช้	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
	อ่อน	ปานกลาง	สูง	สูง
โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพการจัดการ	ค่าความเสี่ยงระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยงระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยงระดับสูง
การจัดซื้อจัดจ้างมีผลประโยชน์ ร่วมกัน กับบริษัทหรือบุคคลอื่น	ดี	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง ✓
	พอใช้	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
	อ่อน	ปานกลาง	สูง	สูง

ตารางที่ ๔ ให้นำค่าความเสี่ยงรวมรวมระดับปานกลางขึ้นไป (จำเป็น X รุนแรง) จากตารางที่ ๓ มาทำการประเมินการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริต โดยการวิเคราะห์จากคุณภาพการจัดการขององค์กรกับความเสียหาย เรื่องที่ทำการประเมิน (ดี/พอใช้/อ่อน) เพื่อประเมินว่า ความเสี่ยงการทุจริต มีค่าความเสี่ยงอยู่ระดับใด จะได้นำไปบริหารจัดการความเสี่ยงตามความรุนแรงของความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๕ แผนบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๕ ให้เลือกเหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงสูงสุดจากการประเมินการควบคุมความเสี่ยง Risk-Control Matrix Assessment ในตารางที่ ๔ ที่อยู่ในช่องค่าความเสี่ยงอยู่ในระดับ สูง ปานกลาง มาทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตตามลำดับความรุนแรง (กรณีที่หน่วยงานทำการประเมินการควบคุม ความเสี่ยงในตารางที่ ๔ ไม่พบว่าความเสี่ยงอยู่ในระดับ สูง ปานกลาง เลย แต่พบว่า ความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับ ต่ำ ให้ทำการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงในเชิงเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต หรือให้หน่วยงานพิจารณาทำการเลือกภารกิจงาน หรือกระบวนการ หรือการดำเนินงาน ที่อาจก่อให้เกิดหรือมีโอกาสดังกล่าวความเสี่ยงการทุจริต นำมาประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพิ่มเติม)

ตารางที่ ๕ ตารางแผนบริหารความเสี่ยง

ที่	รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต
๑	ขั้นตอนการจัดทำร่างขอบเขตงาน (TOR) มีช่องว่างที่อาจทำให้เกิดการทุจริต	จัดทำคำสั่งแต่งตั้งผู้มีหน้าที่กำหนด Spec /คณะกรรมการ กำหนดร่าง TOR เพื่อไม่ให้เกิดการถือคสเปค และแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านร่วมเป็นคณะกรรมการอย่างน้อย ๑ คน และเผยแพร่รายชื่อคณะกรรมการต่อสาธารณชน
๒	การจัดซื้อจัดจ้างมีผลประโยชน์ ร่วมกันกับ บริษัทหรือบุคคลอื่น	๒.๑ ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านการจัดซื้อจัดจ้างจัดทำ รายงานขอแจ้งก่อสร้างฯ ด้านแม่สาย เสนอให้หัวหน้า ส่วนราชการรับทราบ ๒.๒ ควบคุม กำกับ ดูแลให้ข้าราชการ และบุคลากร ในสังกัดให้ปฏิบัติตามนโยบายเกี่ยวกับความโปร่งใส การเสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรม และตามคู่มือ ผลประโยชน์ทับซ้อนถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

ตารางที่ ๕ พิจารณาเหตุการณ์ความเสี่ยงที่มีค่าความเสี่ยงการทุจริตจากตารางที่ ๔ ตามลำดับความรุนแรงความเสี่ยงที่อยู่ในระดับ สูง ปานกลาง มาจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริตต่อไป

แบบรายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

หน่วยงานระดับกรมศุลกากร

ผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต

แบบรายงานสถานะแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ณ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔	
ชื่อแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต	โครงการปรับปรุงซ่อมแซมศูนย์บริการเบ็ดเสร็จและสิ่งปลูกสร้างด่านศุลกากรแม่สาย
มาตรการ/กิจกรรม/แนวทาง	<p>๑. ขั้นตอนการจัดทำร่างขอบเขตงาน (TOR) มีช่องว่างที่อาจทำให้เกิดการทุจริต</p> <p>จัดทำคำสั่งแต่งตั้งผู้มีหน้าที่กำหนด Spec /คณะกรรมการกำหนดร่าง TOR เพื่อไม่ให้เกิดการลือคสเปค และแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านร่วมเป็นคณะกรรมการอย่างน้อย ๑ คน และเผยแพร่รายชื่อคณะกรรมการต่อสาธารณชน</p> <p>๒. การจัดซื้อจัดจ้างมีผลประโยชน์ ร่วมกันกับบริษัทหรือบุคคลอื่น</p> <p>๒.๑ ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านการจัดซื้อจัดจ้างจัดทำรายงานขอจ้างก่อสร้างฯ ด้านแม่สาย เสนอให้หัวหน้าส่วนราชการรับทราบ</p> <p>๒.๒ ควบคุม กำกับ ดูแลให้ข้าราชการ และบุคลากรในสังกัดให้ปฏิบัติตามนโยบายเกี่ยวกับความโปร่งใส การเสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรม และตามคู่มือผลประโยชน์ทับซ้อน ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด</p>
สถานะการดำเนินการจัดการความเสี่ยง	☐ ยังไม่ได้ดำเนินการ ☐ เผื่อระวัง และติดตามต่อเนื่อง ☒ เริ่มดำเนินการไปบ้าง แต่ยังไม่ครบถ้วน ☐ ต้องการปรับปรุงแผนบริหารความเสี่ยงใหม่ให้เหมาะสม ☐ เหตุผลอื่น (โปรดระบุ) .....
ผลการดำเนินงาน	

ภาคผนวก

การบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมศุลกากร

บทบาทของการบริหารความเสี่ยงนั้นเป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินประเด็นยุทธศาสตร์ และรวมถึงวัตถุประสงค์ คุณภาพให้บริการ การนำระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ มาประยุกต์ใช้อย่างจริงจัง โดยให้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับนโยบายและเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ของรัฐบาล

นายชัยยุทธ คำคุณ ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบควบคุมทางศุลกากร เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมศุลกากร ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๔ ณ ห้องภาสกรวงศ์ ชั้น ๒ อาคาร ๑ กรมศุลกากร โดยมีวัตถุประสงค์ในการประชุมเพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของแผนงาน/โครงการภายใต้ยุทธศาสตร์กรมศุลกากร อันเป็นการเตรียมความพร้อมรับมือกับภาวะความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นช่วยลดปัญหา ผลกระทบ และหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่อาจสร้างความเสียหายต่อองค์กร ลดความสูญเสีย และเพิ่มโอกาสความสำเร็จ ทั้งนี้ คณะกรรมการฯ ได้กำหนดแนวทางตามมาตรฐานการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมบัญชีกลาง และตามแนวคิดการบริหารจัดการความเสี่ยงตามหลักมาตรฐาน COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Tread way Commission) ซึ่งประกอบไปด้วย ๑) การระบุความเสี่ยง ๒) ปังจัยเสี่ยงทั้งภายใน - ภายนอก ๓) การประเมินความเสี่ยง ๔) การจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง ๕) การตอบสนองความเสี่ยง ๖) การติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่รับผิดชอบร่วมกันวิเคราะห์ความเสี่ยงและสาเหตุ/ปัจจัยเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับแผนงาน/โครงการ ตลอดจนหาแนวทางควบคุมและจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม

ต่อมาได้มีการประชุมคณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมศุลกากร ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ณ ห้องภาสกรวงศ์ ชั้น ๒ อาคาร ๑ กรมศุลกากร เพื่อพิจารณาแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ เรื่อง หลักการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กร และแผนบริหารจัดการความเสี่ยงของกรมศุลกากร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ นอกจากนี้ ในการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงดังกล่าวได้มีการพิจารณาถึงมิติของการปฏิบัติงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตด้วย เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการสำคัญเร่งด่วนในการป้องกันการทุจริต การบริหารงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ การแก้ไขปัญหาการกระทำผิดวินัยของเจ้าหน้าที่ และลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากการปฏิบัติงานที่อาจเกิดความเสียหายจากการทุจริต

